

Suriname als exporteur biologische bestrijdingsmiddelen Oplossing gifvrije tuinbouw vlakbij

door Iwan Brave 22/06/2010

COMMEWIJNE - Wereldwijd, met name in het westen, worden chemische bestrijdingsmiddelen steeds meer verboden. Ook lokaal wordt de vraag naar gifvrije tuinbouwteelt groter. De toepassing van plantenextracten als biologisch bestrijdingsmiddel blijkt het gepaste antwoord. Suriname kan uitgroeien tot vooraanstaand producent en exporteur. De quassiebita als pesticide en de bospapaya als fungicide (schimmeldoder). "Men loopt vaak vlak voorbij de oplossing."

Plantage Kroonenburg, aan de rechteroever van de Commewijnrivier. Ongeveer een kilometer lopen van de sluis ligt tussen bewoonde percelen een lap grond dat zeven hectare beslaat. Zo op het oog overwoekerd door wildgroei. Maar we staan op het terrein van het Bio Diversiteiten Centrum Suriname (BDC). De werking van medicinale planten is algemeen bekend. Veel minder bekend is dat menig plant of 'onkruid' geschikt is als biologisch bestrijdingsmiddel.

dWTFoto / Iwan Brave
Roel Schreur, directeur van Veha Agro/Surplant bekijkt de danig door schimmel aangetaste teelt van een boer in Tamenredjo te Commewijne.-.

"Men loopt vaak vlak voorbij de oplossing", zegt Roel Schreur terwijl hij het blad van de wolfsmelk knakt en wit sap eruit komt. Het verjaagt mieren die aan je gewassen komen knagen. In zijn gezelschap is Carla Breinburg. In een emmer heeft ze aantal stekken bij zich om te planten: waaronder kaneerapra en tamarinde. "Mensen lopen snel naar de winkel en gaan dan gif kopen. Bovendien is er bij bestrijdingsmiddelen de kans op resistentie", zegt Breinburg.

Schreur is directeur-eigenaar van het Nederlandse bedrijf Veha Agro BV, gespecialiseerd in biologische bestrijdingsmiddelen, dat wereldwijd klanten en afzet heeft. Met name in westerse landen worden chemische middelen steeds meer verboden. Maar ook elders neemt de vraag naar duurzaam en verantwoord verbouwd voedsel toe. De toepassing van extracten van planten is hierop het gepaste antwoord. En Veha Agro is op dit gebied een pionier in

landen als Marokko, Egypte, Turkije en Indonesië. Precies tien jaar geleden richtte Schreur zijn vizier op Suriname als potentiële producent en exporteur van extracten voor biologische bestrijdingsmiddelen. Een haalbaarheidsstudie met positief resultaat leidde tot de oprichting van Surplant NV. Het gaat niet om het zoveelste loze potentieverhaal over Suriname. Surplant is reeds commercieel actief en exporteert naar Nederland, waar met succes een aantal Surinaamse 'phyto extracten' wordt toegepast op de beroepstuinbouw.

Werkbare stoffen

Verder onderzoek resulteerde in een groot aantal potentieel geschikte planten die een werkzaam eindproduct opleveren. Het Caribbean Centre is vanaf het begin betrokken geweest bij de activiteiten van Surplant. Het ligt in de bedoeling om in samenwerking met het Caribbean Centre Surinaamse tuinders theoretisch en praktisch te vormen. Uit dit onderzoek is ook het BDC in Kroonenburg geboren, waarvan Breinburg de beheerster is. Het gaat nog altijd om pionierswerk. Terwijl Schreurs en Breinburg uitleg geven, staat Breinburgs 16-jarige zoon Kevin in de hitte met een houwer te weeden. Toch is het woeste ook enigszins de bedoeling. "Soms is het beter dat verschillende soorten planten door elkaar staan, dan zijn ze beter bestand tegen aanvallen door ziekte, terwijl een monocultuur kwetsbaar is", zegt Breinburg. Schreur vult aan: "We proberen zoveel mogelijk de natuurlijke habitat te benaderen."

Vanwege hun uiteenlopende werkbare stoffen hebben planten elkaar nodig om te overleven. Daarom kan het gebeuren dat bij de teelt van één soort gewas – bijvoorbeeld tomaten of pepers – de gehele oogst

verloren kan gaan door een schimmelziekte of insectenplaag. Biologische bestrijdingsmiddelen doden ook niet zozeer als wel verdrijven 'natuurlijke vijanden'. "Je creëert een omgeving waar insecten zich niet prettig voelen", zegt Schreur. Waar de wolfsmelk de mieren verjaagt, is de tamarinde bladluisverdrijvend. Het blad van de bospapaya is mogelijk zeer geschikt tegen bacteriën en schimmels want hoe verschrompeld en uitgedroogd ook, ze blijft helemaal in tact. "Dit geeft aan dat het in feite een bestrijdingsmiddel is", vertelt Schreur. Aan de rand van het perceel staan koffiemamabomen, die vroeger schaduw gaven aan de koffieaanplant. Nu staan er quassiebita-planten, waarvan het extract een goede verjager is van nemathoden (minuscule wormpjes of 'aaltjes') die knagen aan de wortels van gewassen.

dWTFoto / Iwan Brave; Carla Breinburg, beheerder van het Bio Diversiteiten Centrum Suriname (BDC), en Roel Schreur tonen een verdroogd blad van de bospapaya op plantage Kroonenburg te Commewijne.-.

Bruistabletten

Het productieproces om het gewenste extract uit een plant te krijgen is nog niet mogelijk in Suriname. Plantmateriaal wordt als halffabrikaat geëxporteerd door Surplant naar Nederland waar Veba Agro het tot bruistabletten als eindproduct verwerkt voor voornamelijk de Europese (tuinbouw)markt. "Wij zijn uniek in ons product", zegt Schreur. "Het betekent een hele besparing op ruimte. We hebben voor één liter een tablet van vijftig gram. Dat betekent dat we tienduizend liter op één pallet kwijt kunnen." De steeds groter wordende vraag naar biologische bestrijdingsmiddelen merkt Veba Agro in een "sterk stijgende omzet".

Om de potentie van Surinaamse extracten aan te tonen is het BDC opgezet voor de teelt van onder meer tamarinde, noni (didibri-apra), bospapaya, kaneerapra, peper, loango-tité en palm. "Mocht een extract een bepaalde waarde krijgen dan kunnen lokale landbouwers worden ingeschakeld voor aanlevering", zegt Schreur. Maar het Kroonenburgproject is ook bedoeld voor lokale kennisoverdracht. Schreur: "Hiermee willen we eraan bijdragen dat de Surinaamse tuinbouw naar een hoger plan gaat, waarbij duurzaam verantwoord telen zorgt voor positieve export. Maar eerst moet je in eigen land laten zien dat je daartoe in staat bent waarbij je een constante kwaliteit en kwantiteit garandeert."

Toverwoord

Het ministerie van LVV geeft dan ook steun aan het project en is er eveneens ruggenspraak met het Inter-Amerikaans Instituut voor Samenwerking op Landbouwgebied (IICA). Schreur laat zich niet verleiden om volumes of bedragen te noemen als het gaat om de potentie van Suriname als producent van biologische bestrijdingsmiddelen. Wel zegt hij: "Zoals er een hang is naar natuurgeneeskunde is het biologische verhaal wereldwijd groeiende en moet je trachten voorop te staan. We willen terug naar de natuur en haar eigenschappen gebruiken. Als ik geen verwachtingen had, dan zat ik hier niet nog steeds. Surplant heeft bewezen geen eendagsvlieg te zijn. Duurzaamheid wordt het toverwoord en de kwaliteit ervan." Op het ogenblik loopt er in Nederland een nieuwe test met de extract van de quassiebita. Schreur: "Als het lukt dan is het niet aan te slepen."-